

Drames rurals. Caires vius

Víctor Català

El calvari d'en «Mitus»

En Jaumic Paiol, àlies *Mitus*, a la fi s'havia sortit amb la seva de casar-se amb la *Maca*. Vora tres anys de pletxar per fer-hi caure l'estimada d'En Quim Rossell, però no li recava: encara li semblava poc quan considerava la peça que s'endua. Sols que ell no era vanitós ni s'ençegava amb el triomf: massa veia que el devia, més que a res, als pares d'ella, o millor dit, al Déu n'hi do de l'heretatge: que si els vells no arriben a enlluernar-se amb la casa, l'horta i la resta de can Paiol, no l'haurien pas retreta tant, la ganduleria d'En Quim, ni li haurien fet aquella contra tan furiosa, fins a aconseguir que la *Maca* deixés l'engrescament que hi tenia i donés el sí an En *Mitus*.

Algú prou se n'havia cuidat, de fer-li avinent an aquest que la *Maca* deia a altes veus que es casava obligada, que mai no el podria veure, an aquell ètic ni les seves unces, i que la voluntat fóra per a En Quim i per ningú més fins a l'hora de la mort. Però En *Mitus* se

reia, del cotorreig de la gent. El cas era que la *Maca*, aquella *Maca* beneïda que el duia ençegat fins al coll, hagués dit abans lo que hagués dit, ara es casava amb ell, deixant l'altre plantat i amb un pam de nas. I que no podia pas fer-ho a repèl, com suposaven, si tenia una mica de seny. ¿On se'l podia esperar aquest cop, ella, una noia vistosa com una rosa de maig, això sí, però nueta i crua com Déu l'havia feta, ja que en casar-se, si els pares

donaven mitja dotzena de camises per tot dot, farien prou i massa, uns pobres jornalers com eren? Ben cert que En *Mitus* no era pas bonic ni ben plantat com En Quim, però ell es deia que, de la guapesa, no se'n tira cap tros a l'olla, i que la Pepa podia ben baratar la del passat festejador pel portat que la faria estar com una reina a casa seva, lliurant-la de raure d'amo en amo per una trista soldada, o d'escorxar-se la pell abocant-se a la terra tot el dia.

I, perquè no li dolgués la barata, l'encisat minyó contava i repetia a la *Maca* que tantost sortissin del refresc de casament se n'anirien una vuitava o més a Barcelona, i allí la portaria a veure-ho tot i li compraria lo que volgués.

I dit i fet: es casaren a les quatre del matí i a les set estaven dins del carril, que anava com un llamp, mateix que volgués acostar ben de pressa la ventura an En *Mitus*.

I En *Mitus* estava content, tan bojament content, que no hi veia de cap ull ni encertava a dir paraula a dretes a la seva dona.

Sols que ell no sabia una cosa. Els pares d'ella sí, que l'havien sabuda a darrera hora, però s'enginyaren pla bé perquè el minyó no arribés a sospitar-la.

La cosa era aquesta: la tarda abans del casament, mentre el promès era a Girona a comprar els confits, hi havia hagut un gran daltabaix a ca la Pepa, perquè aquesta volia trencar de totes passades la paraula donada. Els vells l'ompliren d'improperis i amenaces, la maleïren i fins son pare li féu un trenc amb un cop de forca: fins que ella demanà clemència i prometé novament submissió absoluta... Mes així que la deixaren en pau, rabiosa i desesperada, s'escapà i, ¿on va anar-se'n? A casa una tia d'En Quim Rossell, que vivia soleta en un extrem del poble, i li pregà que anés a dir al seu nebot que ella volia tenir-hi una sentada de totes maneres.

La tia, que llavors se n'anava a eixarcolar, prengué un càvec, ajustà la porta i tirà cap al camp, trametent de passada l'encàrrec de la *Maca*. En Quim, que, com de costum, s'estava a l'ombra, no tingué espines als peus i en dos bots fou a casa sa tia.

Quan van eixir d'allí, primer l'un, després l'altre, els dos enamorats, ja era nit feta. Dues venes que els havien vist entrar i estaven de vigilància, plegant les mans i estirant les cares amb ganyota de llàstima, digueren, l'una:

— Alabat sia Déu! Al pobre *Mitus*, ja les hi fan dur abans de casar-se!...

I l'altra:

— Ja s'ho podia pensar, també, amb aquella cara de pa de sègol i la xacrotia de l'ofec! Fins és consciència que un home així, per quatre grapats de terra, tinga el poder d'esgarriar la parella més ben feta del poble!

I es posaren a comparar.

En Jaumic Paioi era un minyó com cal, dels millors hereuets del terme i sense una boca a tapar, puix no tenia ningú de família; però estava lerileri de la trentena, era esprimatxat i caragroc, amb els ulls enfonsats i les galtes xuclades, com si patís d'algun gam ocult.

En canvi En Quim, sense altres béns que la ganduleria i mare i àvia per a mantenir, tenia l'avantatge de l'estampa: una estampa que ni feta amb motlle. Alt, revingut sense greixesa, airós de positures, fresc com un mató i amb la pell d'una blancor dauradenc, que ho resistia tot sense alterar-se ni malmetre's. Tenia els cabells crespats i, com les celles, d'un ros gairebé blanc, ros de polsina que, mirant-lo de lluny, li donava un aspecte esblaimat i boirós, com si sempre sortís d'una batuda en l'era.

Les noies el trobaven més bonic que el Sant Sebastià nou de l'església, i deien que millor li aniria an ell que al secretari el vestir de senyor. Potser no era massa escotorit per a enraonar, però tenia una veu suau, sense esclats aspres com la deis altres pagesos, i una llei de mirar tristici i entredridor que s'enduia el cor de les noies més esquerpes.

Sinó que ell, d'ençà que s'havia posat amb la *Maca*, que no se n'havia mirada cap més, de noia, i ells dos es tenien una tal ceguera l'un per l'altre, que tothom estava que, a no trigar, menjarien pa d'ansies.

Mes la gent s'havia errat: que amb qui es casava la Pepa, al capdavant, era amb En *Mitus* i no amb En Quim.

— ¿Vols dir que després de l'estona d'avui tindrà gosar? —apunta una de les veïnes.

— No veus que els vells l'hi obliguen? —contestà l'altra.

— Doncs tanmateix això no s'hauria de consentir, que és fer patir an ells i enganyar un minyó de bé!

I la veïna, tocada d'un repenti escrupol de consciència, anà a contar-ho tot als pares de la *Maca*, per veure si desfeien el casament. Mes els pares, lluny de desfer-lo, lo que procuraren fou que En *Mitus* no veiés ningú en tot aquell vespre, i, a l'endemà, no el deixaren a sol ni a ombra, fins a tenir-lo amb la seva dona dins de la tartana que havia de dur-los al carril. I, quan la tartana arrencà, els dos vells es ficaren a casa i, com si s'acabessin de traure un gran pes de sobre, exclamaren a l'una:

— Gràcies a Déu!

— Ja no ens pot mancar pa a la vellesa!

[...]